

מי שאכל ושכח ולא בירך המוציא כשבצע ונזכר אפילו גמר סעודתו חוזר ומברך, ולא אמרינן אידחי. ואע"ג דדחי תלמודא ראייתו של רבינא, מיהו רבינא קאי בשיטתיה. ומיהו מצוה מן המובחר לא קיים. וכן הדין במשקים ופירות. אבל הרי"ף פסק דלית הלכתא כרבינא. ובתשובות של הלכות שבת גבי שכח ולא הדליק נר של חנוכה פירשתי לה בסימן תקע"ב.

קל"ט

ואמר ר' זירא^י ואמרי לה במתניתא תנא עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה טעון הדחה ושטיפה חי מלא עיטור ועיטור נוטלו בשתי ידיו ואוחזו בימינו ומגביהו מן הקרקע טפח ונותן עיניו בו ומשגרו^י לבני ביתו במתנה א"ר יוחנן אנו אין לנו אלא ארבעה הדחה שטיפה חי מלא. הדחה מבפנים ושטיפה מבחוץ. חי עד ברכת הארץ,

כדפרישית לעיל (סי' קלה), וכן גורס נמי רבינו האלפסי^י, ושוב מוזג [כדאמ'] ומודים חכמים לר' אליעזר. פגום לא קא מזהר עליה [מ]תני, ופירשתי בערבי פסחים בספר זה^י. וגם פירשתי שם שיכול להוסיף על כוס פגום כניהוגינו ולברך ואין צריך להריקו. וכן איתא בהדיא בירושלמי הכא (ה"ה). ואומר אני דלית הלכתא כר' יוחנן, דהא אמוראי בתראי קפדי נמי אשאר^א, דאמרינן עיטור רב יהודה מעטר ליה בתלמידים רב חסדא מעטר ליה בנטלי, פר"ש שמוסיף מכוסם על שלוכ^י, ואין נראה, דהא מלא הוא ככר^י, עיטור רב פפא מעטף ויתיב ובריך רב אשי פריס סודרא ארישא. ובירושלמי גרסינן בסוף פרקין אכל כשהוא עומד יושב ומברך וכו' כדלקמן (נא ע"ב וסי' קמ) עד אכל מיסב מתעטף ומברך ואם עשה כן הרי הוא כמלאכי השרת מ"ט בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף^י.

רש"י שם: בנמלי כוסות כשמגיע לברכת הארץ מוסיף עליה. והכל דבור אחד ול"ג כבדפוסים אחרונים לר"ה ובברכת הארץ. [וכתב הר"ב דק"ס שרש"י פירש כן עפ"י גירסת כ"מ בגמרא אמר רב ששת ומוסיפין בברכת הארץ. אבל הר"ב דק"ס הבין שהך ומוסיפין הוא ענין בפ"ע לומר שמוסיפין מים או יין על הכוס בברכת הארץ ולא קאי על נטלי. ועפ"י הגיה ברש"י ועשאו שני דיבורים: בנמלי, כוסות. [ומוסיף בברכת הארץ] כשמגיע לברכת הארץ מוסיף עליה. וס"ל שגם רש"י כוננו להוספה על הכוס שלא מהנטלי. ואישתמיטתיה לפ"ש לשון הטור הנ"ל. וגם לשון הגמרא הנ"ל מתפרש בפשטות שרב ששת קאי על הנטלי שמהן מוסיפין. ועי' גם מהרש"א שהגיה ברש"י וגם לפי הגהתו מאי דקאמר רש"י כשמגיע לברכת הארץ מוסיף לא קאי אנטלי, אלא לפרושי מציגת הכוס אי כהרי"ף אי כר"ת. ואח"כ העיר שם מהטור הנ"ל. [במהדור"ק הגיה ללא צורך פר"ח במקום פר"ש. ונמשכו אחריו בפי' ר"ח ירושלם תש"ן עמ' קיט והכניסו פי' זה כפי' ר"ח. ואין לו רגלים וכנ"ל]. כג. והב"ח שם ביאר שיטת רש"י 'ואע"ג דכבר היה מלא לא היה מלא לגמרי אלא היה יכול לשפוך לתוכו עוד מעט מעט מכוסות אחרים ותדע שהרי לפי' ר"ת דהיה מתחילה מזוג ולא מוזג לא היה מלא מתחילה אלא רובו. ובאמת גם לרבינו שמוזג אחר ברכת הארץ צ"ל כן להנצל מתמיהת הרא"ש ותר"י שתמחו על אותה שיטה א"כ מברך על אינו מלא. ועי' מה שפי' רבינו נטלי בסי' תקכה סע' כד. כד. ישעיה ו ב. וע"ל סי'

להביא סמך למנהג השלכת חטה. יז. לפנינו א"ר זירא א"ר אבהו. ודרך רבינו לקצר בשמות. יח. כגי' רי"ף ועוד ראשונים שהובאו בדק"ס. לפנינו וי"א משגרו. יט. אבל להרי"ף המזיגה קודם ברכת הארץ וכדמשמע מלשונו 'חי עד ברכת הארץ ובברכת הארץ נותן לתוכו מים' וכדפירשו בתר"י וכ"מ מהטור סי' קפג. ואילו לד' רבינו המזיגה אחר ברכת הארץ. כדלעיל סי' קלה. כ. סי' תקיד ד"ה וכל ימי: וכל ימי תמתי למה לא נחשב בכלל העשרה דברים המנוים בכוס של ברכה בפרק שלשה שאכלו שלם, פירוש שלא יהיה פגום. כא. משמע מדברי רבינו דכל העשרה נוהגין וכן הוכיחו תוס' כאן. וע"ל סי' קנח שכתב רבינו ונ"ל דעיטור ועיטור נמי יש לנו ובהני תרי לית הלכתא כר' יוחנן. ועי' גם ס"י תקיד שמשמע שסובר רבינו שרק בעיטור נהגין מלבד הארבעה. וע"ע להלן סי' קמ דעיטור מפני שדרכם בהסיבה אבל לדידן אין קפידא. ועי' שיטות הגאונים והראשונים בטוב"י סי' קפג. כב. כן הביא הטור סי' קפג בשם רש"י: בנטלי פירש רש"י בכוסות כשהיה מגיע לברכת הארץ היה מוסיף עליו. ופירש הב"ח שהיה מוסיף מהנטלי לכוס הברכה בברכת הארץ. [והכי דייקו דברי הטור שהרי אח"ז הביא: וי"מ שהיה מניח כוסות יפים סביביו להדרו בהן. ואם נפרש 'היה מוסיף עליו' שהיה מוסיף אז את הנטלי א"כ כל ההבדל בין פירש"י ל"מ זה מתי היה מעטר עם הנטלי, והו"ל לכתוב בקצור: וי"מ שמתחילת בהמ"ז היה מניחם]. ומה שהביא הטור בשם רש"י נמצא אות באות בפירש"י בדפוסים ישנים, וזה לשון